RIIGIKANTSELEI

Kliimaministeerium

Teie: 14.10.2026
nr KLIM/26-1125/01-1K
Meie: 23.10.2026
nr 7-2/26-02060-2

Energeetika- ja keskkonnaministri määruse „Elutähtsa teenuse kirjeldus ja toimepidevuse nõuded vedelkütusega varustamisel“ eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Kliimaministeerium esitas 14. oktoobril 2026 Riigikantseleile kooskõlastamiseks energeetika- ja keskkonnaministri määruse „**Elutähtsa teenuse kirjeldus ja toimepidevuse nõuded vedelkütusega varustamisel**“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*).

Riigikantselei esitab eelnõu kohta järgmised selgitused, märkused ja ettepanekud.

1. Selgitused seoses kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (edaspidi *KORKS*) rakendamisega. Riigikantselei hinnangul on oluline, et KORKS-i alusel uute elutähtsa teenuse kirjelduse ja toimepidevuse nõuete määruste kehtestamisel ei piirdutaks ainult senise regulatsiooni tehnilise ajakohastamisega. Seda selgitati ka 15. septembril 2026 toimunud elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldajate ümarlaual.

Osa vajalikke muudatusi tuli teha juba Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022 /2557 (CER direktiiv) ülevõtmisel 18. oktoobril 2024 jõustunud hädaolukorra seaduse (edaspidi *HOS*) muudatuste järel. Muu hulgas tuli HOS-i § 37 lõike 3 punkti 7 ja lõike 6 kohaselt määruses sätestada sündmustest teavitamise ja üksikasjaliku aruande esitamise tingimused ja kord. HOS-i § 53 lõike 15 järgi tuli nendele nõuetele vastavad määrused kehtestada 1. juuliks 2025.

Seoses KORKS-i jõustumisega 1. oktoobril 2026 tuleb täiendavalt arvestada elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamisega nii tsiviilkriisides kui ka riigikaitselistes kriisiolukordades. KORKS-i § 82 lõigete 7 ja 8 kohaselt tuleb toimepidevuse nõuete kehtestamisel arvestada mõlemat liiki kriisiolukordi ning riigikaitselise kriisiolukorra lahendamiseks vajalike teenuste tagamisel Kaitseministeeriumi kindlaksmääratud sõjalise riigikaitse vajadust. Sama paragrahvi lõigetes 9 ja 10 on täpsustatud määruse kohustuslikku sisu, sealhulgas nõudeid teenuse järjepidevaks toimimiseks, katkestuse ennetamiseks ja teenuse taastamiseks, teenuse piiramise põhimõtteid nii enne kriisiolukorda kui ka eri kriisiolukordades, ulatusliku katkestuse ja selle ohu määratlemise tingimusi ning teavitamise ja üksikasjaliku aruandluse korda.

Stenbocki maja / Rahukohtu 3 / 15161 Tallinn / Estonia / registrikood 70004809
+372 693 5555 / riigikantselei@riigikantselei.ee / www.riigikantselei.ee

On mõistetav, et riigikaitselistes kriisiolukordades vajaliku teenuse mahu, osutamise viisi ja eritingimuste kindlaksmääramine võib eeldada täiendavat analüüsi ning koostööd Kaitseministeeriumi ja elutähtsa teenuse osutajatega. Seetõttu võib olla põhjendatud töötada lisatööd eeldavad riigikaitselised toimepidevusnõuded välja eraldi järgnevas etapis. Samas tuleb sellest eristada seadusest tulenevaid nõudeid, mille sisustamiseks on vajalik teave juba olemas või mille rakendamine ei eelda põhjalikumat eritelu ega täiendavaid kokkuleppeid. Need nõuded tuleb määruses arvesse võtta juba praegu.

Sellest lähtudes palume määruse eelnõu tervikuna sisuliselt üle vaadata ja tagada selle vastavus KORKS-i nõuetele. See ei tähenda, et kõik seni kehtinud teenuse tasemed, taastamisajad või toimepidevuse meetmed peaksid tingimata muutuma. Küll aga tuleb nende piisavust uues õigusraamistikus hinnata. Seletuskirjas tuleks selgelt eristada senise regulatsiooni ülevõtmist, normitehnilisi kohandusi ja sisulisi muudatusi ning selgitada olulisemate muudatuste põhjusi ja mõju. Samuti peaks seletuskirjast nähtuma, milliseid seniseid lahendusi peetakse jätkuvalt piisavaks ning millised küsimused vajavad täiendavat ettevalmistust ja millises ajakavas neid kavatsetakse lahendada.

2. Eelnõu konkreetsete muudatusvajaduste kohta esitame järgmised märkused.

2.1. Teenuse toimepidevuse tagamine eri katkestuste ja kriisiolukordade korral (§ 3 lõiked 2 ja 3, § 4 lõige 5 ja § 8). Palume täpsustada nimetatud sätete kohaldamisala.

Eelnõu § 3 lõige 2 seob alarmsõidukite eelisjärjekorras kütusega varustamise kohustuse elutähtsa teenuse ulatusliku katkestuse või selle ohuga. Senise määruse kohaselt kehtis see nõue hädaolukorras või muus sarnases olukorras. Samuti on § 3 lõikes 3 teise elutähtsa teenuse katkestuse või selle ohu kõrval jäetud nimetamata senises määruses käsitletud hädaolukord ja muu sarnane olukord. Seletuskirjas kirjeldatakse aga endiselt nõuete laiemat kohaldamisala. Palume hinnata, kas muudatused on taotluslikud, ning täpsustada sätteid, arvestades nende kohaldamist ka kriisiolukordades, sealhulgas riigikaitselistes kriisiolukordades.

Eelnõu § 4 lõige 5 seob võrguühenduseta kaardimaksete tegemise valmisoleku elutähtsa teenuse ulatusliku katkestuse või selle ohuga. Senise regulatsiooni ja nõude eesmärgi põhjal on see valmisolek vajalik eelkõige elektroonilise side võrgu või kaardimaksete tegemiseks vajalike infosüsteemide häirete korral. Sellised häired võivad takistada kütuse müüki ka juhul, kui vedelkütusega varustamise ulatusliku katkestuse tingimused ei ole täidetud. Palume täpsustada sätte sõnastust, et võrguühenduseta kaardimaksete tegemise valmisoleku nõue oleks kohaldatav selle eesmärgile vastavates olukordades.

Samuti vajab täpsustamist §-s 8 sätestatud lepingupartneri toimepidevuse nõue. Senise määruse kohaselt tuli toetavate teenuste sisseostmisel lähtuda lepingupartneri võimest osutada teenust hädaolukorras ja teise elutähtsa teenuse katkestuse korral. Eelnõu § 8 nimetab üksnes elutähtsa teenuse ulatuslikku katkestust, samas kui seletuskirjas käsitletakse nõuet endiselt kriisiolukorra ja teise elutähtsa teenuse katkestuse kontekstis. Palume sätte sõnastust täpsustada, et oleks üheselt mõistetav, milliste katkestuste ja kriisiolukordade korral tuleb lepingupartneri toimepidevusega arvestada.

2.2. Aktsiisilaopidaja toimepidevuse nõuded (§ 4 lõige 7 ja § 6 punkt 1). Eelnõu § 4 lõikes 7 on sätestatud aktsiisilaopidaja kohustus tagada elektri- või sidekatkestuse korral vähemalt 72 tunniks kütuse tarbimisse lähetamise võimekus. Nõutav võimekus peab võimaldama 24 tunni jooksul kütuse tarbimisse lähetamist mahus, mis vastab 0,1 protsendile mahutipargi

kogumahust, kuid mitte vähem kui 300 kuupmeetrit. Samas on paragrahvi 6 punkti 1 kohaselt aktsiisilaopidaja teenuse katkestuse lubatud aeg kuni 24 tundi.

Palume täpsustada nende nõuete omavahelist seost. Seletuskirja kohaselt tuleb esimese 24 tunni jooksul tagada lähetamise operatiivvõimekus ja nõutud miinimummaht ning järgneval kahel ööpäeval jätkata kütuse lähetamist nõutud mahus. Eelnõu § 4 lõike 7 sõnastusest peaks üheselt nähtuma, et nõutud lähetamisvõimekus tuleb tagada kogu 72-tunnise perioodi vältel, sealhulgas, milline lähetamismahu nõue kehtib igal ööpäeval. Samuti palume täpsustada selle nõude seost § 6 punktis 1 sätestatud kuni 24-tunnise lubatud teenusekatkestusega.

2.3. Autonoomse elektritoitega tanklate kütusevaru nõuete erandid (§ 5 lõige 5). Eelnõu § 5 lõike 5 sissejuhatavas lauseosas on ekslikult viidatud lõigetele 2 ja 3, kuigi sättes loetletud erandid puudutavad lõigetes 3 ja 4 kehtestatud minimaalse kütusejäägi nõudeid, mitte lõikes 2 sätestatud mahutite mahutavust. Teeme ettepaneku asendada sõnad „Lõigetes 2 ja 3“ sõnadega „Lõigetes 3 ja 4“.

2.4. Elutähtsa teenuse taastamise ja piiramise põhimõtted (§ 3 lõige 2 ja § 7). Eelnõu § 3 lõikes 2 ja §-s 7 on sätestatud alarmsõidukite eelisjärjekorras kütusega varustamise ning teenuse taastamise prioriteedid. Samas nõuab KORKS-i § 82 lõike 9 punkt 2 ka teenuse piiramise põhimõtete sätestamist nii enne kriisiolukorda kui ka eri kriisiolukordades.

Palume hinnata, kas § 3 lõikes 2 ja §-s 7 sätestatud põhimõtted katavad piisavalt olukorrad, kus vedelkütuse kättesaadavus on piiratud ning teenust ei ole võimalik kõigile tarbijatele tavapärases mahus osutada. Seejuures tuleks eristada juba katkenud teenuse taastamise järjekorda ning piiratud kütusekoguse või tankimisvõimekuse jaotamise põhimõtteid. Arvestada tuleb ka vedelkütusevaru seaduses juba sätestatud riiklike piiramis- ja prioriseerimismeetmetega. Palume määrust vajaduse korral täiendada.

2.5. Elutähtsa teenuse ulatusliku katkestuse ja selle ohu tingimused (§ 9). Eelnõu §-s 9 on sätestatud kolm tingimust, mille esinemisel käsitatakse olukorda elutähtsa teenuse ulatusliku või raskete tagajärgedega katkestusena. Tingimused on seotud tanklates vedelkütuse kättesaadavuse, aktsiisilaopidaja lähetamisvõimekuse ning vedelkütuse tarneahela toimimisega.

Samas lähtuvad need tingimused valdavalt juba tekkinud katkestusest või nõutud teenusetaseme rikkumisest, kuigi KORKS-i § 82 lõike 9 punkt 4 nõuab ka ulatusliku katkestuse *ohu* tingimuste määratlemist.

Palume sätet täiendada selliselt, et oleks selge, millistel asjaoludel on tegemist elutähtsa teenuse ulatusliku katkestuse ohuga, mille lahendamist peab juhtima elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja. Näiteks võib selline oht ilmneda enne nõutud teenusetaseme tegelikku rikkumist, kui asjaoludest nähtub, et teenuse osutaja ei suuda eeldatavasti tagada prioriteetsete tarbijate kütusega varustamist või nõutud lähetamisvõimekust.

Samuti palume täpsustada § 9 punktis 1 sätestatud autonoomse elektritoite valmisoleku ja §-s 6 ette nähtud teenuse katkestuse lubatud aja omavahelist seost. Paragrahvi 4 lõikes 2 nimetatud valmisolek peab olema tagatud juba enne katkestust, samas kui §-s 6 sätestatud tähtaeg puudutab teenuse taastamist.

Ühtlasi palume korrastada § 1 lõike 2 ja § 9 terminoloogiat, asendades senisest hädaolukorra regulatsioonist pärineva väljendi „katkestusest põhjustatud olukord“ KORKS-i mõistega „elutähtsa teenuse ulatuslik katkestus“ ning arvestades ka selle tekkimise ohtu.

2.6. Teavitamise ja üksikasjaliku aruande esitamise tingimused ja kord (§ 10). Eelnõu § 10 käsitleb elutähtsa teenuse häirest, katkestusest või selle ohust teavitamist. Riigikantselei hinnangul ei kata see täielikult KORKS-i § 82 lõike 9 punktis 5 ja lõikes 10 sätestatud nõudeid.

Esiteks vajab täpsustamist teavitamiskohustuse esemeline ulatus. KORKS-i § 82 lõike 9 punkti 5 kohaselt tuleb määruses sätestada elutähtsa teenuse planeerimata katkestusest, katkestuse ohust, teenuse toimepidevust oluliselt häirivast sündmusest või sellise sündmuse toimumise vahetust ohust ja kriisiolukorrast teavitamise kord. Eelnõu § 10 lõike 1 üldine sõnastus ei taga piisavat selgust kõigi nimetatud sündmuste hõlmamise suhtes.

Teiseks puuduvad määruses üksikasjaliku aruande esitamise tingimused ja kord. KORKS-i § 83 lõike 11 punkti 2 kohaselt peab elutähtsa teenuse osutaja teavitama asjaomast asutust viivitamata, kuid mitte hiljem kui 24 tundi pärast sündmusest teada saamist, ning esitama üksikasjaliku aruande ühe kuu jooksul sündmuse lõpust arvates. Määruses tuleb täpsustada nende kohustuste täitmise kord.

Kolmandaks tuleb KORKS-i § 82 lõike 10 kohaselt teavitamise ja üksikasjaliku aruande tingimuste kehtestamisel lähtuda vähemalt sündmusest mõjutatud kasutajate arvust ja osakaalust, sündmuse kestusest ning mõjutatud geograafilisest piirkonnast, arvestades selle eraldatust. Palume hinnata, kuidas neid kriteeriume vedelkütusega varustamise eripära arvestades rakendada.

Lisaks ei ole §-s 10 täpsustatud elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja teavitamise viisi. Palume seda teha ning arvestada vajadusega tagada teavitamise toimimine ka tavapäraste sideteenuste katkestuse korral.

2.7. Järelevalve regulatsioon, seletuskirja täiendamine ja muud täpsustused. Eelnõu § 4 lõikes 4 on sätestatud, et elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja või tema määratud asutus teeb nõuete täitmise üle haldusjärelevalvet. KORKS-i § 167 lõike 1 punkti 1 kohaselt tehakse ettevõtjast elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse nõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet. Seetõttu teeme ettepaneku jätta § 4 lõike 4 lõpust välja sõnad „kes teeb haldusjärelevalvet nõuete täitmise üle“. Järelevalve pädevus ja õiguslik alus tulenevad juba seadusest.

Osa vedelkütusega varustamise toimepidevuse nõuetest kehtestati juba 4. mail 2026 vastu võetud muutmismäärusega. Sellega nähti ette ka kohustuste jõustumine 1. novembril 2026 ja 1. aprillil 2027. Uue määruse kehtestamisel tuleb tagada nende kohustuste ja tähtaegade järjepidevus ning seletuskirjas selgelt põhjendada võimalikud sisulised muudatused.

Sellega seoses palume üle vaadata ka eelnõu jõustumissätted. Eelnõu § 11 lõike 1 kohaselt jõustub § 4 lõige 2 alles 1. aprillil 2027, kuid sellele viitavad § 3 lõige 2, § 5 lõike 5 punkt 4, § 6 punkt 3 ja § 9 punkt 1 jõustuvad üldises korras. Sarnane küsimus tekkis juba senise määruse 4. mai 2026 muudatustega, mille tulemusel jõustusid viited § 4 lõikele 1^1 enne viidatud lõike jõustumist. Palume tagada, et oleks üheselt mõistetav, millal asjaomased nõuded kohalduvad, ning vajaduse korral jõustumissätteid täpsustada.

Lisaks teeme ettepaneku asendada § 2 lõigetes 1 ja 2 sõnad „elutähtsa teenuse katkestuse korral“ sõnadega „elektrivarustuse katkestuse korral“, sest mõlemas sättes käsitletakse tankla autonoomsele elektritoitele üleminekut, mitte vedelkütusega varustamise katkestust üldiselt.

Samuti palume täpsustada § 3 lõike 4 sissejuhatavat lauseosa, eristades riskianalüüsis ohtude ja riskide hindamist ning kriisiplaanis nende realiseerumise korral vajalike tegevuste kavandamist. Sama lõike punktis 8 kasutatud väljendist „muu sarnast olukorda põhjustada võiv oht“ ei selgu, millise olukorraga sarnasust silmas peetakse. Palume ka seda täpsustada.

Ühtlasi palume ajakohastada seletuskirjas määruse jõustumist käsitlevad selgitused ja eelnõu normitehniliselt üle vaadata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Keit Kasemets
Riigisekretär